

Рахункова палата

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSАI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ, ЗА 2022 РІК

EUROSАI

Working Group on the Audit of Funds
Allocated to Disasters and Catastrophes

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	2
ВСТУП.....	3
1. ДІЯЛЬНІСТЬ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ, У 2022 РОЦІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАЗНАЧЕНОГО ПЕРІОДУ	6
2. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ З ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ, У 2022 РОЦІ	8
2.1. Стратегічна ціль 1 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на професійний розвиток аудиторів» (Крок 1 «НАЗУСТРІЧ»).....	8
2.2. Стратегічна ціль 2 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на попередження виникнення катастроф і мінімізацію відповідних загроз» (Крок 2 «ВПЕРЕД»).....	30
2.3. Стратегічна ціль 3 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на ефективну зовнішню комунікацію» (Крок 3 «У СВІТ»)	39
3. ВИКОНАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ПОПЕРЕДНЬОГО ЗВІТУ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ	46

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

EUROSAI	Європейська організація вищих органів аудиту.
INTOSAI	Міжнародна організація вищих органів аудиту.
ISSAI	Міжнародні стандарти вищих органів аудиту.
BOA	Вищий орган аудиту, вищі органи аудиту.
Робоча група	Робоча група EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.
Стратегічний план Робочої групи	Стратегічний план робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.
ЕСУВ	Єдина електронна система управління відбудовою.

ВСТУП

Щороку катастрофи та кризи здійснюють руйнівний вплив на людей, громади та цілі суспільства у всьому світі. На жаль, прогнозується, що у майбутньому вони набудуть ще більшого поширення.

Так, у **2021 році** в Базі даних про надзвичайні ситуації (EM-DAT) було **зафіксовано 432 катастрофи**, пов'язані зі стихійними лихами, у всьому світі, що значно перевищує середній показник – 357 катастроф щороку за 2001–2020 роки. Загалом вони спричинили 10 492 смерті, від них

постраждали 101,8 млн людей і завдали приблизно на 252,1 млрд доларів США економічних збитків¹. У **2022 році**, відповідно до зазначеної бази даних², кількість зафіксованих катастроф **становила 535 випадків**, які призвели до 19 588 смертей та 114,3 млн постраждалих людей.

На жаль, у сучасному світі все ще існує безліч небезпек, які в одну мить здатні забрати тисячі людських життів та залишити по собі мільйони зруйнованих доль. Отже, питання необхідності попередження катастроф та мінімізації їх наслідків залишаються актуальними для вищих органів аудиту, які можуть реалізувати свої завдання.

Виклики останніх років, зокрема пандемія Covid-19 та військова агресія Російської Федерації проти України, змінили наші звичні маршрути, спосіб життя та призупинили розвиток у всьому світі. Водночас стали новим пунктом у робочих планах вищих органів аудиту.

На сьогодні великих збитків зазнають країни від аварій, катастроф, пожеж, стихійних лих, які призводять до загибелі

¹ 2021 Disasters in numbers. [Електронний ресурс.] Доступний з: <https://emdat.be/disasters-numbers-2021>.

² The International Disaster Database. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. [Електронний ресурс.] Доступний з: <https://emdat.be/database>.

людей. Є лиха, які можуть торкатись кожного окремо й водночас усіх разом!

Зокрема, від наслідків жахливої військової агресії Російської Федерації проти України потерпає не лише Україна, а й інші країни. Йдеться про **продовольчу кризу**, через яку потерпають мільйони людей в усьому світі; **гуманітарну катастрофу**, внаслідок якої, за оцінками Світового банку,

понад 12 млн українців стали переселенцями, а понад 13 млн осіб потребують термінової гуманітарної допомоги; **екологічну катастрофу** – численні екологічні ризики загострюються і загрожують збільшенням кількості жертв

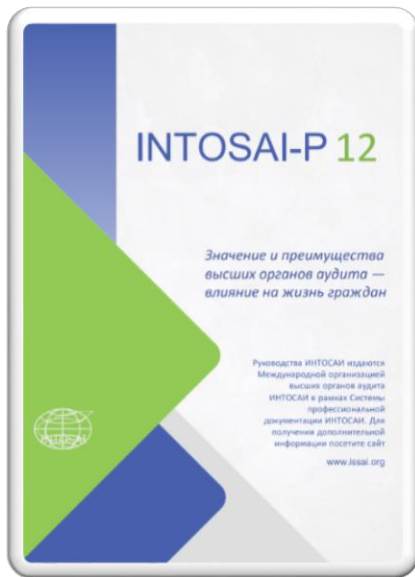
серед населення, а також існує **загроза ядерної катастрофи**, яка за своїми наслідками може перевершити всім відому, найстрашнішу та наймасштабнішу радіоактивну аварію на Чорнобильській АЕС.

Катастрофи мають значний вплив на людей, навколишнє середовище та економіку.

Відповідно, значні суми витрачаються на гуманітарну допомогу та реабілітацію постраждалих, а також на відновлення та реконструкцію зруйнованої інфраструктури та громадських об'єктів.

Вищі органи аудиту відіграють важливу роль у забезпеченні підзвітності та прозорості з управління катастрофами (впровадження заходів готовності до катастроф, реагування на них та ліквідації їх наслідків).

Відповідно до INTOSAI-P 12 «Значення та переваги вищих органів аудиту – вплив на життя громадян» – робота в інтересах суспільства покладає додаткову відповідальність на вищі органи аудиту, яка потребує підтвердження своєї постійної значущості для громадян, парламенту та інших зацікавлених сторін.

Оскільки кількість збройних конфліктів у світі від часів завершення Другої світової війни помітно збільшилася³, існує необхідність об'єднання зусиль ВОА для належної оцінки глобального впливу війни, оцінки збитків, спричинених війною, та вироблення для урядів наших держав рекомендацій щодо оптимальних шляхів подолання їх наслідків. Зокрема, щоб зрозуміти, скільки втрат в усіх сферах має країна, який розмір прямих і непрямих збитків, чи повністю вони оцінені та підраховані.

Таким чином, у 2022 році перед Робочою групою, разом із зростанням тенденцій виникнення катастроф та лих, постали нові виклики, що підвищує рівень актуальності подальшої її діяльності, для забезпечення високого ступеня довіри до ВОА з боку суспільства.

³ Світова мапа війн. Де і за що сьогодні воює людство. [Електронний ресурс.] Доступний з: https://espreso.tv/article/2017/07/24/khto_z_kym_i_za_scho_voyuye_sogodni_v_sviti.

1. ДІЯЛЬНІСТЬ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ, У 2022 РОЦІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАЗНАЧЕНОГО ПЕРІОДУ

Рахункова палата очолює робочу групу EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, з 2014 року. У квітні 2021 року XI Конгрес EUROSAI продовжив її мандат ще на три роки під головуванням Рахункової палати.

Місія Робочої групи залишається незмінною – підвищення потенціалу, об'єднання та координація зусиль європейських вищих органів аудиту у сприянні національним урядам при розробленні дієвих та ефективних інструментів попередження ліквідації наслідків катастроф.

Станом на початок 2022 року Робоча група **об'єднувала 20 вищих органів аудиту**, з яких 18 БОА – члени Робочої групи та 2 спостерігачі.

Проте в березні 2022 року Керівна рада EUROSAI – організації, що об'єднує 51 вищий орган аудиту (50 європейських БОА і Європейський суд аудиторів), за пропозицією Рахункової палати, засудила усі акти насильства проти населення України з боку російських військових і засвідчила, що російська агресія, що триває проти України, продовжує становити загрозу цінностям та принципам EUROSAI. Так, на екстреному засіданні Керівна рада EUROSAI вирішила призупинити будь-яку співпрацю з Рахунковою палатою Російської Федерації і Комітетом державного контролю Республіки Білорусь та будь-якими державними установами цих країн.

Як наслідок, **членство БОА Республіки Білорусь та Російської Федерації** в робочій групі EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, **призупинено**.

У 2022 році реалізація визначеної місії Робочої групи здійснювалася «в три кроки» шляхом реалізації трьох стратегічних цілей діяльності з метою мобілізації зусиль вищих органів аудиту – членів Робочої групи, спрямованих на:

1. Професійний розвиток аудиторів (Крок 1 «НАЗУСТРІЧ»).

2. Попередження виникнення катастроф і мінімізацію відповідних загроз (Крок 2 «ВПЕРЕД»).

3. Ефективну зовнішню комунікацію (Крок 3 «У СВІТ»).

Діяльність Робочої групи у 2022 році здійснювалася з урахуванням особливостей цього періоду, а саме **обмеженнями**, пов'язаними **з пандемією COVID-19** та викликаними правовим **режимом воєнного стану**, передбачених Законом України від 12.05.2015 № 389–VIII «Про правовий режим воєнного стану». Воєнний стан введено 24.02.2022 у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України. Такі особливості вплинули як на зміну формату організації засідання Робочої групи, так і на заходи з розвитку співпраці з іншими робочими групами EUROSAI та INTOSAI. Зокрема, всі заходи Робочої групи переведені в онлайн формат, а проведення окремих запланованих заходів Робочої групи відтерміновано.

Отже, виклики, які на початку 2022 року постали перед усім цивілізованим світом, **змінити формат діяльності Робочої групи. Попри це, Робочою групою за цей період реалізовано низку заходів, спрямованих на виконання заходів Стратегічного плану.**

Разом із зростанням тенденції виникнення катастроф та лих, у тому числі спричинених воєнними конфліктами, підвищується рівень актуальності подальшої діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф. При цьому існує необхідність об'єднання зусиль ВОА, щоби належно оцінити глобальний вплив війни, збитки, спричинені війною, та виробити для урядів наших держав рекомендації щодо оптимальних шляхів подолання її наслідків, у тому числі шляхом посилення співпраці Робочої групи з іншими робочими групами EUROSAI та INTOSAI, розширення співпраці з неурядовими організаціями та експертами.

2. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ З ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ, У 2022 РОЦІ

2.1. Стратегічна ціль 1 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на професійний розвиток аудиторів» (Крок 1 «НАЗУСТРІЧ»)

У 2022 році в рамках виконання **завдання 1.1. «Підвищення практичної корисності продуктів, що розробляються в рамках діяльності Робочої групи»** стратегічної цілі 1 Секретаріатом Робочої групи проведено опитування (анкетування) серед її членів про можливість долучення ВОА до розроблення практичних рекомендацій, спрямованих на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф, які передбачено в межах реалізації завдання 2.2. стратегічної цілі 2 Стратегічного плану діяльності робочої групи на період 2021–2024 років.

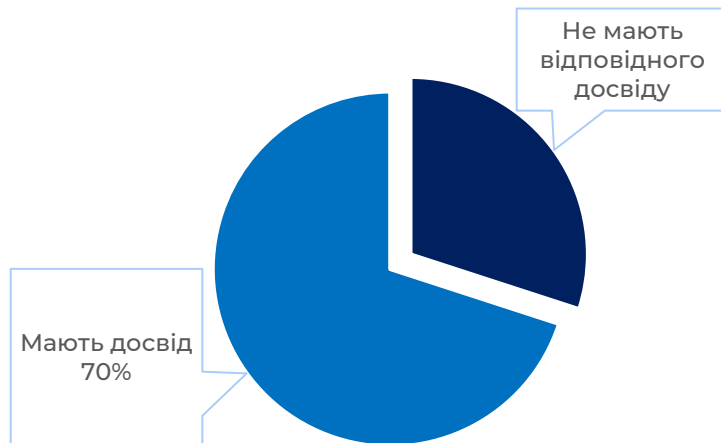
Метою напрацювання цих рекомендацій є накопичення, узагальнення та максимальне поширення досвіду ВОА – членів Робочої групи та розроблення керівництва з проведення аудитів у цій сфері.

За результатами опитування, більше половини респондентів мають досвід проведення аудитів, спрямованих на оцінку ймовірних збитків та мінімізацію негативних наслідків катастроф через форс-мажорні обставини (діаграма 1).

У рамках цієї стратегічної цілі зусилля ВОА-членів Робочої групи сфокусовані на професійному розвитку аудиторів, які здійснюють аудити у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф, обміні найкращою практикою у цій сфері, напрацюванні ефективних методологічних підходів.

Реалізація цієї стратегічної цілі є внеском у досягнення Стратегічної цілі EUROSAI «Підтримка ефективного, інноваційного і затребуваного фінансового контролю шляхом просування і координації професійного співробітництва».

Діаграма. 1. Результати опитування серед членів Робочої групи щодо наявності досвіду проведення аудитів, спрямованих на оцінку ймовірних збитків та мінімізацію негативних наслідків катастроф через форс-мажорні обставини.

Проведені BOA аудити стосувались, зокрема, природних явищ та епідемії (наприклад, пандемія коронавірусної хвороби (COVID-19), викликані SARS-CoV-2).

Також опитування засвідчило зацікавленість BOA у розробленні практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф.

Більшість із респондентів підтримують підготовку саме практичних рекомендацій щодо оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф як комплексного документа.

Таким чином, членами Робочої групи висловлена зацікавленість у розробленні практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф.

Отже, реалізація завдань Робочої групи у подальшому вимагає консолідації зусиль всіх членів та спостерігачів групи, з метою напрацювання рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф.

У рамках виконання **завдання 1.2. «Підвищення кваліфікації аудиторів, які здійснюють аудити у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф»** стратегічної цілі 1 проведено **семінар** на тему: **«Методологічні підходи до здійснення оцінки втрат від збройних конфліктів»**, в якому взяли участь 32 учасники з 14 BOA, зокрема: Республіки Албанія, Республіки Болгарія, Естонської Республіки, Європейського суду аудиторів, Грузії, Республіки Угорщина, Італійської Республіки, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Республіки Молдова, Республіки Польща, Румунії, Турецької Республіки та України.

Зазначена тема семінару дуже важлива для всіх ВОА, і перш за все для України. Військова агресія Російської Федерації проти України вже принесла нашій державі величезні руйнування та втрати. Мільйони громадян України були змушені покинути свої домівки та шукати притулку десь в інших регіонах та країнах. Тисячі втрачених життів, які, на жаль, не повернеш. Понівечене здоров'я та втрата працездатності тих, хто потрапив під обстріл. Десятки міст і сіл стоять у руїнах. Зупинено виробництво. Розірвані логістичні ланцюги.

Ці та інші втрати торкаються не лише тих територій, де ведуться активні бойові дії. Це стосується практично всієї території України, на якій «умовно спокійні» населені пункти піддаються ракетним обстрілам з боку Росії.

З часу повномасштабного вторгнення російських загарбників Україна зазнала величезних втрат і руйнувань, повністю або частково зруйновано тисячі об'єктів інфраструктури, будинків і підприємств.

Вже з перших днів широкомасштабної війни були зафіксовані бомбардування та обстріли великих промислових підприємств, енергетичних об'єктів, удари ракет по нафтобазах, підпали лісів тощо. Все це тягне за собою не тільки величезні матеріальні збитки, але й завдає непоправної шкоди навколишньому середовищу.

Підрахунок розміру збитків ведеться постійно, і через те, що бойові дії на нашій території не припиняються, назвати точні цифри збитків неможливо. Але вже зараз можна стверджувати, що загальна сума завданих збитків становитиме сотні мільярдів доларів.

На семінарі **були представлені методики щодо визначення збитків, які спрямовані на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф**, а саме здійснення оцінки втрат від збройних конфліктів. Зокрема в презентаційних матеріалах на тему:

«Аудит оцінки збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації».

Згідно з представленими матеріалами, **з метою посилення обґрунтованості оцінки збитків**, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації,

проведеної за відповідними затвердженими методиками (зокрема, для використання результатів в судах різних інстанцій)

Рахункова палата може здійснювати:

- *на першому етапі* – аудит відповідності застосованих на державному рівні підходів до розробки методики оцінки збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації;
- *на другому етапі* – аудит відповідності оцінки збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, згідно із затвердженою методикою.

I етап – Аудит відповідності підходів до розробки методики оцінювання.

Мета аудиту – підтвердження Рахунковою палатою правильності застосованих підходів до розробки методики оцінки (наявність єдиного підходу, який забезпечить обґрунтованість та достовірність проведеної оцінки).

Предмет аудиту – результати діяльності всіх робочих груп, які займаються розробленням методики оцінки шкоди та збитків на державному рівні, взаємне узгодження їх дій та відповідність найкращій практиці управління проектами.

Результат аудиту – висновок Рахункової палати щодо правильності застосованих на державному рівні підходів до розроблення методики оцінки шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, надання відповідних рекомендацій.

II етап – Аудит відповідності проведеної оцінки збитків.

Мета аудиту – підтвердження Рахунковою палатою відповідності процесу оцінки затвердженій методиці.

Аудит проводиться **в два етапи**: проміжний і завершальний:

Складник	Проміжний етап	Завершальний етап
Предмет аудиту	результати проміжної оцінки збитків (наприклад, на кінець фінансового року, за галузями або окремими суб'єктами)	результати остаточної оцінки з точки зору об'єктів оцінки (наприклад, людські втрати та пов'язані з ними соціальні витрати, втрати житлового фонду та/або секторів (наприклад, інфраструктура, культурна спадщина)).
Період аудиту	після отримання результатів оцінки збитків	за результатами остаточної оцінки
Результат аудиту	надання аудиторського висновку та рекомендацій щодо відповідності процесу оцінювання затвердженій методиці	надання аудиторського висновку та рекомендацій щодо відповідності процесу оцінювання затвердженій методиці

«Аналітичний підхід до оцінки збитків, втрат та потреб».

Згідно з представленими матеріалами, **традиційним методом оцінки пошкоджених об'єктів в Україні завжди була пооб'єктна оцінка**. Але ця оцінка **не підходить для поточної ситуації в Україні**,

так як для цього необхідна можливість отримання фізичного доступу для детального огляду об'єкта, значні витрати часу на оцінку кожного зруйнованого та пошкодженого об'єкта. У такому разі **використовують непрямі методи оцінки**, які застосовуються за відсутності фізичного доступу до зруйнованих об'єктів.

Загальна оцінка прямих збитків здійснюється відповідно до методології Світового банку та у тісній співпраці з профільною командою Світового банку, з урахуванням значної кількості мікроданих, що збираються профільними органами влади, місцевими цивільно-військовими адміністраціями з початку повномасштабної війни.

Довідково.

Методології Світового банку, які використовуються для оцінки шкоди:

Jovel, Roberto J. Mudahar, Mohinder. 2010. Damage, Loss, and Needs Assessment Guidance Notes: Volume 1. Design and Execution of a Damage, Loss, and Needs Assessment. World Bank, Washington, DC. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/19047>.

Jovel, Roberto J.; Mudahar, Mohinder. 2010. Damage, Loss, and Needs Assessment Guidance Notes: Volume 2. Conducting Damage and Loss Assessments after Disasters. World Bank, Washington, DC. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/19046>.

Jovel, Roberto J.; Mudahar, Mohinder. 2010. Damage, Loss, and Needs Assessment Guidance Notes: Volume 3. Estimation of Post-Disaster Needs for Recovery and Reconstruction. World Bank, Washington, DC. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/19045>.

2017. Post-Disaster Needs Assessments Guidelines Volume B The Global Facility for Disaster Reduction and Recovery <https://www.gfdrr.org/en/publication/post-disaster-needs-assessments-guidelines-volume-b-12>.

Методологія обрахунку прямих фізичних втрат від війни (damages):

Розрахунки формуються на основі аналізу повідомлень від громадян, даних уряду, місцевих органів влади, приватних підприємств щодо втрат та пошкоджень по всій країні, а також опосередкованих методів оцінки, таких як розрахунок орієнтовної площі пошкодженого внаслідок воєнних дій майна у найбільш постраждалих містах.

Оцінка прямих втрат економіки внаслідок фізичних руйнувань та пошкоджень об'єктів (damages) обраховується у цінах заміщення (ціни, за якими станом на кінець 2021 року можна було відновити/ відбудувати аналогічний актив/ будівлю); враховує всі пошкоджені чи зруйновані об'єкти, що були зруйновані на територіях, підконтрольних Уряду України станом на 23.02.2022; не враховує об'єкти, які залишились на окупованих після 24.02.2022 територіях, але не вважаються зруйнованими/ пошкодженими.

Оцінка прямих втрат економіки внаслідок фізичних руйнувань обраховується непрямыми методами та здійснюється

з огляду на загальну кількість об'єктів певної категорії станом на початок війни.

Для обрахунку використовується попередня оцінка обсягу збитків об'єктів **за трьома коефіцієнтами (немає пошкоджень; пошкодження до 40 відс.; пошкодження вище 40 відс.,** що згідно з підходами Світового банку дорівнює необхідності повної відбудови/заміни об'єкта). Для будівель застосовуються **4 коефіцієнти** (0 відс. пошкоджень; до 10 відс. пошкоджень; до 40 відс. пошкоджень; вище 40 відсотків).

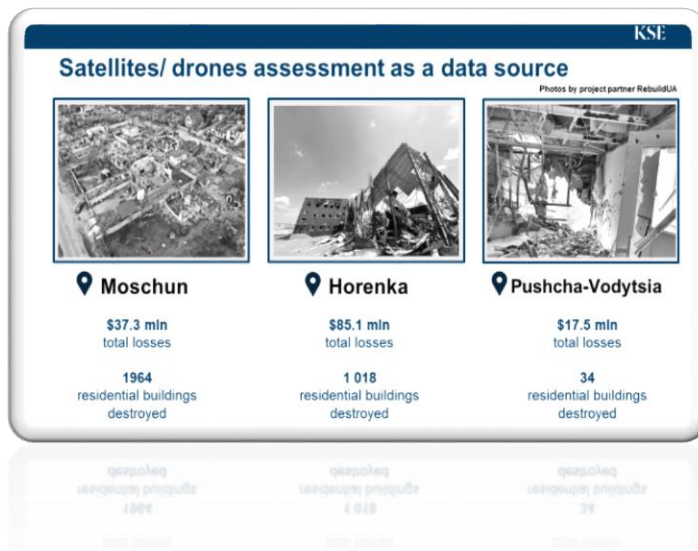
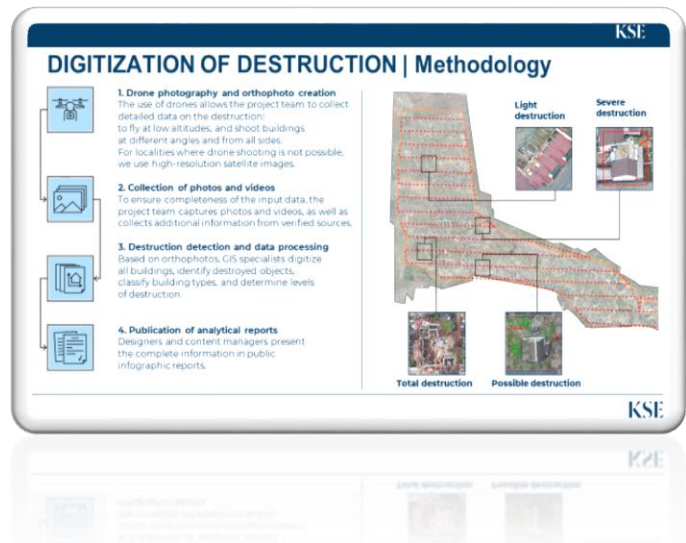
Для оцінки великих інфраструктурних об'єктів можуть використовуватися **індивідуальні коефіцієнти руйнувань**. Де можливо, для здійснення оцінки використовуються мікродані щодо рівня пошкоджень/руйнувань конкретних об'єктів. Зокрема, вартість пошкоджень/руйнувань великих об'єктів (аеропорти, великі промислові підприємства, кораблі, літаки тощо) оцінюють індивідуально, використовуючи фінансові звіти або інші доступні дані. Для ідентифікованих підприємств взято вартість основних засобів станом на початок 2021 року.

В оцінці активів підприємств не враховується знос, а також додані незавершені інвестиції та запаси. Об'єкти середнього розміру, кількість яких можна підрахувати (школи, лікарні, магазини, культурні об'єкти тощо), оцінюються за середньою вартістю одиниці (за фінансовими звітами, тендерами Prozorro тощо). Масові об'єкти (нерухомість, транспортні засоби, активи малого бізнесу) та мережі (автомобільні та залізничні, електро- та газорозподіл, телекомунікації) оцінюються непрямыми методами, поєднанням відповідної регіональної статистики та частки збитків для окремих областей чи міст.

Для територій, щодо яких неможливо отримати мікродані (окуповані території; зони активних бойових дій), **здійснюються припущення** щодо рівня пошкоджень територій, активів на підставі публічних повідомлень та інформації від військово-цивільних адміністрацій. Для уточнення припущень щодо рівня пошкоджень використовуються дані аналізу супутникових аерофотознімків щодо окремих територій. Наявність таких знімків дозволяє уточнювати інформацію щодо рівня/ обсягів

пошкоджень по всіх типах об'єктів у розрізі окремих населених пунктів.

Зокрема, для обрахунку збитків інфраструктури міст, сіл та селищ на Київщині використано результати аналізу KSE Institute на основі даних через оцифрування високоточних знімків з дронів, зібраних в рамках проєкту Rebuildua, який ініціювали SmartFarming та Vkursi Zemli.

В рамках цього напрямку роботи вже проведена оцінка збитків таких населених пунктів, як Мощун, Горенка, Озера, Пуща-Водиця, Забуччя на Київщині.

Завдяки співпраці зі Світовим банком отримано доступ до знімків компанії Махар, що у перспективі наступних місяців допоможе уточнити ступінь руйнувань в інших містах України.

Також **проводиться збір даних/глибинні інтерв'ю** з учасниками ринку/підприємствами для уточнення розуміння рівня пошкоджень. Для міст, які були звільнені, й де відсутні бойові дії, інформація про кількість пошкоджених і зруйнованих будівель та об'єктів інфраструктури надходить від органів місцевого самоврядування (військово-цивільних адміністрацій). Для тих областей, **де ведуться активні бойові дії**, або що знаходяться на тимчасово непідконтрольних територіях, для оцінки загального обсягу руйнувань міст **беруться повідомлення керівників військово-цивільних адміністрацій і публічні дані**.

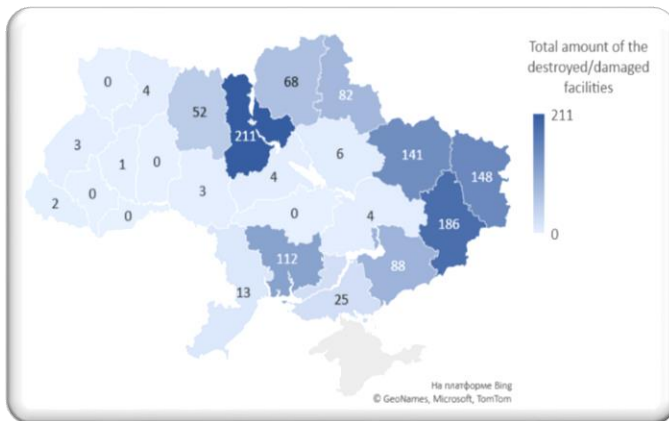

Рис. 1. Карта пошкоджених релігійних, культурних і спортивних об'єктів у розрізі регіонів

За відсутності інформації, на цьому етапі, оцінка включає лише втрати від знищення/руйнування будівель, не враховуючи вартість обладнання (зокрема в лікарнях, наукових установах, пошкоджені транспортні засоби тощо). Такі оцінки будуть поступово додаватись на наступних етапах оновлень показника.

Методологія обрахунку непрямих втрат від війни за галузями:

Ця оцінка **є попередньою** і містить основні «побічні» ефекти втрат, які економіка зазнала внаслідок війни, зокрема:

- втрати потенційних доходів, які понесли громадяни, держава, суб'єкти господарювання внаслідок бойових дій за галузями та видами втрат;
- додаткові видатки держави, суб'єктів господарювання, громадян, понесені внаслідок війни (додаткові видатки на програми підтримки бізнесу та громадян; релокацію; евакуаційні операції тощо).

Такий втрачений дохід та додаткові видатки могли бути використані виробниками для фінансування їх поточної діяльності (в т.ч. сплати заробітної плати, податків тощо), інвестицій в оборотний капітал, або спрямований на капітальні інвестиції для розширення обсягів виробництва надалі.

Швидка оцінка непрямих втрат економіки проведена відповідно до методології Світового банку⁴ (загальні та галузеві Post-Disaster Needs Assessments Guidelines) та ФАО⁵ (Methodology For Damage And Loss Assessment). Оцінка здійснюється непрямим методом. Втрати економіки в результаті війни, у розрізі галузей, оцінюються відносно визначеного базового (baseline)

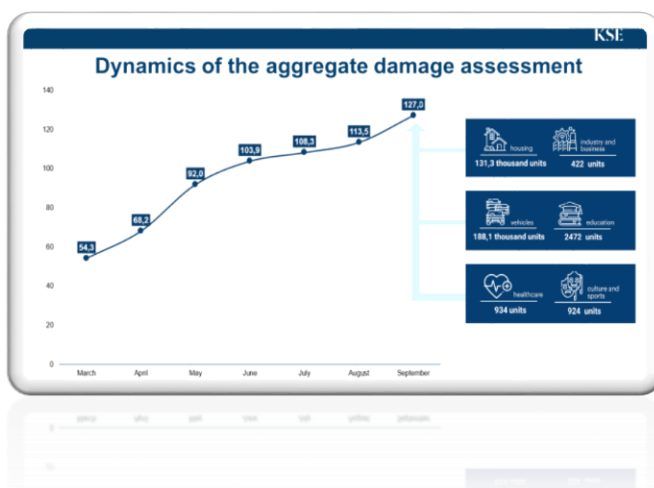
⁴ Офіційний сайт Глобальний фонд зі зменшення наслідків стихійних лих і відновлення (GFDRR). [Електронний ресурс.] Доступний з: <https://www.gfdr.org/en/publication/post-disaster-needs-assessments-guidelines-volume-2013>.

⁵ Методологія ФАО для оцінки шкоди та збитків у сільському господарстві. [Електронний ресурс.] Доступний з: <https://www.fao.org/3/ca6990en/CA6990EN.pdf>.

сценарію, що відображає базовий сценарій розвитку економіки без війни.

При визначенні базового сценарію використовуються дані щодо обсягів виробництва, споживання та торгівлі за 2021 календарний рік (або останній звітний рік, щодо якого наявна офіційна статистика).

Для визначення непрямих втрат за галузями економіки аналітики проєкту застосовують регіональний підхід, відповідно до якого застосовувалися диференційовані коефіцієнти втрат (за тривалістю та/або інтенсивністю військових дій в області, та, відповідно, очікуваними втратами виробництва). Для визначення найбільш пошкоджених областей та секторів економіки враховано дані по втратах фізичної інфраструктури (damages) усіх форм власності.

Відправною точкою для оцінки втрат є період від початку війни (лютий 2022) і до моменту повного відновлення економіки та інфраструктури, повного вирішення соціальних та гуманітарних викликів, що виникли в результаті війни. Ми припускаємо, що відновлення таких господарських ланцюжків та процесів потребуватиме більше 18 місяців, починаючи з

червня 2022 року. Таким чином, загальний період, на який обраховуються непрямі втрати, становить 21 місяць (березень 2022 року – листопад 2023 року), з певними винятками для галузей, де відновлення економічної активності триватиме довше (наприклад, садівництво, тваринництво).

Потреби у відновленні економіки відображають взаємоузгоджене бачення стратегії відновлення України в цілому та кожного сектору економіки зокрема як важливої передумови планування процесу реконструкції та відбудови, що покликане відновити економічні потужності країни та вирішити соціальні та гуманітарні виклики, які виникли в результаті війни.

Оцінка потреб у відновленні України базується на оцінках втрат фізичної інфраструктури та непрямих втрат економіки.

Згідно з міжнародними підходами потреби у відновленні обраховуються як сукупна потреба у фінансуванні відновлення зруйнованих та пошкоджених активів, що включає:

- безпосередньо вартість відновлення зруйнованих/пошкоджених активів, але з урахуванням принципу Build Back Better (Відбудовуй у кращому вигляді);
- багаторічну інфляцію (для об'єктів, які будуть відбудовуватись/будуватись у періоди після 2022 року)
- системне бачення Уряду щодо того, які структурні зміни мають відбуватись у відбудові за різними напрямками, наприклад:
 - доцільність зміни локації для окремих об'єктів (і відповідно, витрати на придбання землі; релокацію підприємств і співробітників);
 - зміну демографічної структури населення, переміщення населення всередині та за межі країни, та відповідно – зміну структури попиту громадян на державні послуги за регіонами;
 - доцільність заміни застарілих виробництв/об'єктів на принципово нові, більш економічно обґрунтовані та енергетично ефективні;
 - черговість і пріоритетність потреб у відновленні (побудова графіка (таймлайну) потреб відновлення, з урахуванням реальних можливостей та пріоритетності);
- додаткову потребу в ліквідності для відновлення діяльності суб'єктів господарювання (зазвичай обраховується як коефіцієнт обсягу річних втрат);
- додаткову потребу в посиленні інституційної спроможності Уряду для підтримки економічного розвитку/перезапуску суб'єктів господарювання, наприклад запуск додаткових електронних сервісів; реєстрів; створення кредитних установ тощо.

Війна також завдає непоправної шкоди довкіллю. Внаслідок дій країни-терориста щодня в повітря потрапляють небезпечні речовини через лісові пожежі, горіння нафтопродуктів, промислових об'єктів.

Загроза існує не лише для довкілля України, оскільки війна спричинила низку проблем для довкілля Європи.

«Шкода довкілля України внаслідок збройного конфлікту: методології оцінки шкоди екологічним компонентам, подальші кроки».

Відповідно до представлених матеріалів щодо методики оцінювання шкоди навколишньому середовищу України

внаслідок збройного конфлікту, збір і доступ до інформації про збитки навколишньому середовищу забезпечується через додаток «ЕкоЗагроза». Цілі такої платформи: уніфікувати міжнародні підходи до визначення збитків для навколишнього середовища; поглибити міжнародне партнерство для відновлення пошкоджень; відстежити масштаби негативного впливу збройних конфліктів на навколишнє середовище.

Завдяки **застосуванню ЕкоЗагроза** українці можуть повідомляти про всі факти екологічних злочинів проти довкілля, свідками яких вони стали. Наприклад, про горіння військової техніки; пожежі в лісі; потрапляння нафтопродуктів чи отруйних речовин у ґрунт або водойму; викид отруйних речовин (хлор, аміак, сірководень, синильна кислота, азотна кислота) у повітря тощо.

Міністерство захисту навколишнього середовища та природних ресурсів України (Міндовкілля) оцінює збитки природі від військової агресії Російської Федерації. З початку російського повномасштабного вторгнення (станом на 20.12.2022) екології України було завдано збитків на 1 485 млрд гривень, нарахованих Державною екологічною інспекцією України відповідно до затверджених методик, що становить більше 37 млрд євро. Загалом Міндовкілля задокументувало 2270 випадків заподіяння шкоди навколишньому середовищу внаслідок війни.

Терористична тактика ведення війни Росією, внаслідок якої були зруйновані тисячі будинків, об'єктів цивільної та критичної інфраструктури, ставить перед Україною ще одне завдання –

необхідно пройти не лише важкий шлях до перемоги, а також шлях повоєнного відновлення.

Обсяги відбудови України – безпрецедентні, проте важливо засвоїти уроки відбудови інших країн, зокрема, у питаннях швидкості реалізації проєктів, горизонту планування, запобігання корупції та активного залучення громадськості та місцевої влади.

«Побудова цифрової інфраструктури для управління, моніторингу та аудиту реконструкції України».

В презентаційних матеріалах представлено концепцію Електронної системи управління відбудовою, розроблену Офісом ефективного регулювання BRDO у

співпраці з коаліцією «RISE Ukraine».

Всі учасники відбудови — як в Україні, так і за кордоном – **мають об'єднати зусилля задля реалізації масштабних змін** на основі взаємної довіри, прозорості та підзвітності. Саме тому важливим є використання електронних інструментів та систем, розкриття та використання відкритих даних. Ці принципи закладені в Електронну систему управління відбудовою, концепцію якої розробив Офіс ефективного регулювання BRDO у співпраці з коаліцією «RISE Ukraine».

Система буде побудована за принципом «парасольки», об'єднуватиме як електронні платформи міністерств, які вже успішно функціонують (наприклад, eRoad), та взаємодіятиме з іншими системами та модулями, що вже розроблені (Prozorro, новостворений Реєстр зруйнованого та пошкодженого майна тощо), або розробка яких планується або здійснюється у співпраці з органами влади (наприклад, ГІС регіонального розвитку).

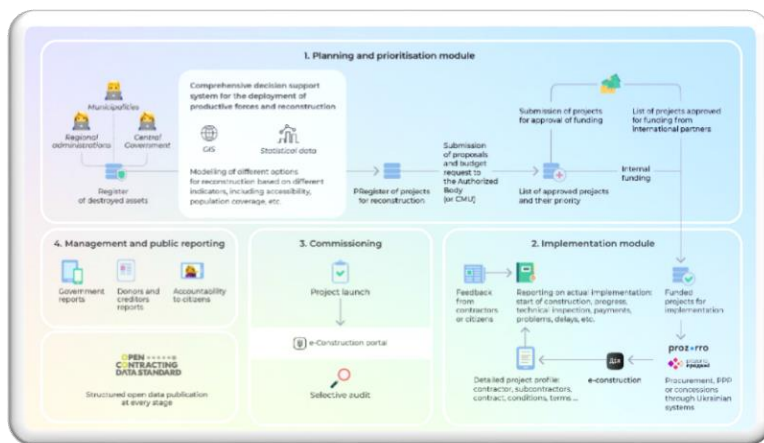
Відбудова — це складний процес, у який будуть задіяні десятки тисяч проєктів.

Як ними всіма управляти? Для цього розроблено концепцію Єдиної електронної системи управління відбудовою (ЕСУВ), щоб дотримуватися необхідних критеріїв прозорості, ефективності, підзвітності й антикорупційності.

Система працюватиме за трьома основними принципами.

Перший принцип — екосистемності, адже ЕСУВ поєднає багато цифрових документів, частина з яких вже успішно працюють.

Другий принцип — open by design, або всі бачать все, для громадського контролю процесу відбудови.

донорів.

Таким чином, у системі у кожного українця і в кожній організації буде своя роль у процесі відбудови і кожен з нас зможе впливати на нього.

Як показало дослідження щодо підходів до відбудови України, яке охоплює 144 світові випадки відновлення після катастроф за останні 10 років, цей досвід містить чимало уроків,

Третій — транзакційність, тобто ЕСУВ буде не системою звітування, а системою відбудови.

Буде створено центральний «банк» проєктів, де всі проєкти матимуть зрозумілі етапи і єдиний стандарт опису для міжнародних

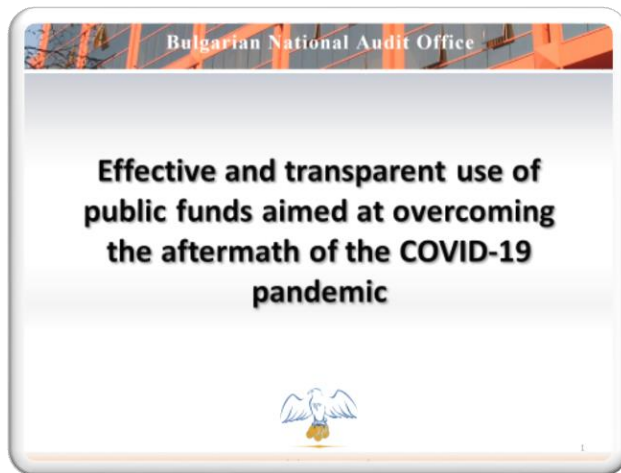
важливих для відновлення України. Найбільш корисним для України є аналіз помилок донорів і реципієнтів у відбудові Афганістану за участю США.

Зокрема, можна виділити три ключові причини невдалих спроб відбудови. Перша — це провал в експорті експертизи, друга — короткостроковий горизонт планування, а третя — незахищеність від військових та кримінальних ризиків. Окремим вагомим викликом світових відбудов є корупція. «Вона виникає не тільки на топ-рівнях чи в низах, а й серед великої кількості організацій, які імплементують ці проєкти».

Створення електронної системи управління відбудовою є дуже важливим кроком до широкомасштабного відновлення України. Вона дозволить краще скоординувати та якісніше підготувати проєкти відбудови всередині країни та презентувати їх міжнародним партнерам через «єдине вікно» за зрозумілими їм стандартами.

Таким чином, під час проведення семінару на тему: «Методологічні підходи до здійснення оцінки втрат від збройних конфліктів» учасники – представники ВОА членів Робочої групи мали змогу ознайомитися з методиками щодо визначення збитків, які спрямовані на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф, спричинених військовими діями, а також цифровою системою інфраструктури для управління, моніторингу та аудиту реконструкції України, що підвищило обізнаність аудиторів у сфері проведення аудитів оцінки втрат від збройних конфліктів.

У рамках виконання **завдання 1.3. «Посилення внутрішньої комунікації з метою обміну досвідом та кращою практикою між аудиторами з питань проведення аудитів у сфері катастроф»** стратегічної цілі 1, під час щорічного засідання Робочої групи відбувся **обмін досвідом щодо проведення аудитів** нашими колегами з ВОА Республіки Болгарія, Грузії та Румунії.

Так, колеги з **Національного аудиторського офісу Республіки Болгарія** пані **Галіна Міленкова** та **Румяна Йорданова** поділилися досвідом проведення аудиту з надзвичайно актуальної на сьогодні теми, а саме **«Ефективне та прозоре використання державних коштів, спрямованих на подолання наслідків пандемії COVID-19»**.

Довідково.

1. «Ефективне та прозоре використання державних коштів для подолання наслідків пандемії COVID 19 – заходи соціальної підтримки та зайнятості» за період 01.02.2020–31.03.2021. Звіт про аудит доступний за посиланням: https://www.bulnao.government.bg/media/documents/Covid_MTSP_12-04-22.pdf.
2. «Ефективне та прозоре використання державних коштів для подолання наслідків пандемії COVID 19 – заходи підтримки аграріїв» на період 01.02.2020– 31.03.2021. Звіт про аудит доступний за посиланням: https://www.bulnao.government.bg/media/documents/OD_Covid_19_ZP_03_2022.pdf.
3. «Ефективність заходів підтримки туризму для подолання наслідків кризи, спричиненої пандемією COVID-19» за період 01.02.2020–31.12.2021 (у процесі завершення).
4. «Здійснення медичних заходів у відповідь на COVID-19» за період 01.02.2020–31.12.2021 (у процесі завершення).

Актуальності зазначеним темам, крім завдань ВОА, додав значний державний фінансовий ресурс, спрямований на заходи, вжиті урядом для подолання економічних і соціальних наслідків ускладнення епідемічної ситуації в країні.

Довідково.

У рамках аудитів зовнішнім консультантом було проведено маркетингове дослідження з метою отримання зворотного зв'язку від отримувачів підтримки, наданої у відповідь на пандемію COVID-19. Метою маркетингового дослідження було виявити, чи обізнані потенційні бенефіціари про заходи підтримки та чи задоволені ті, хто вже отримав підтримку, її розміром та своєчасним наданням.

Під час проведення аудитів було використано поєднання орієнтованого на результат і системного підходу до аудиту.

Отже, основними питаннями аудитів щодо використання коштів були: ефективність та прозорість (рис. 2).

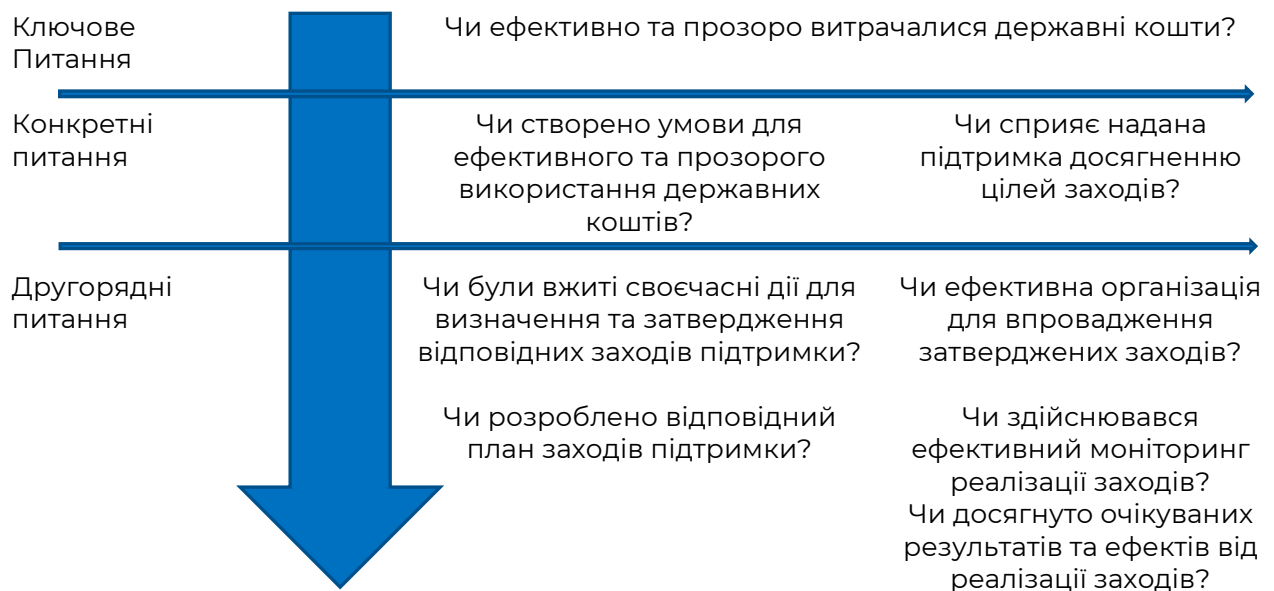

Рис. 2. Основні питання аудитів, проведених БОА Республіки Болгарія у сфері ефективного та прозорого використання державних коштів, спрямованих на подолання наслідків пандемії COVID-19.

Проведені аудити засвідчили, що запроваджені урядом заходи були вчасними, а спрямовані на них кошти використані ефективно та прозоро.

Водночас аудити звернули увагу на доцільність відповідальних органів влади:

1) провести аналіз результатів реалізації такого заходу для подолання наслідків COVID-19, як кредитування у розвиток людських ресурсів, та вжити заходів для стимулювання інтересу до нього;

2) вжити заходів з метою гарантування ознайомлення всіх зацікавлених сторін з інформацією про:

- затверджені заходи та їх виконання;
- наявні фінансові інструменти допомоги та їх ефективність;
- перебіг та результати розгляду заяв про призначення допомоги.

Від Державного аудиторського офісу Грузії

пані Софіо Двалішвілі представила результати **«Аудиту управління (запобігання, готовності) надзвичайних ситуацій, спричинених лісовими пожежами»**. Лісові пожежі виникають щорічно і охоплюють десятки, а іноді й сотні гектарів. Наприклад, влітку 2017 року Грузію охопили масштабні пожежі. Особливо визначною була

пожежа в Боржомському лісі, внаслідок пожежі вигоріла площа до 1000 га та постраждала екосистема. Аудит ефективності щодо попередження та готовності до лісових пожеж охопив період 2017–2019 років. В управлінні Національного агентства лісового господарства Грузії знаходиться 42 лісництва. Аудитом встановлено, що:

- для 6 районів вже розроблені та виконані плани лісовпорядкування;
- для 4 районів – розробляються;
- для 32 районів – взагалі відсутній план (це 76 відс. – 1411785 га), що є суттєвим недоліком. Також не проводився ремонт протипожежних доріг та облаштування мінералізованих смуг разом із легкозаймистими, пожежонебезпечними лісовими масивами. Не встановлені нормативи та критерії облаштування протипожежних водойм, вертолітних майданчиків, мінералізованих смуг та протипожежних доріжок – це необхідно розробити та затвердити в активній співпраці з усіма зацікавленими відомствами, особливо з ДСНС.

Специфічний протипожежний інвентар розподілений нерівномірно як за пожежонебезпечними регіонами, так і за лісовими масивами. Основною причиною такого недоліку є те, що не розроблені відповідні стандарти та критерії розподілу запасів.

Однією з проблем є відсутність можливостей авіації. Служба з управління надзвичайними ситуаціями Грузії не має авіаційних

засобів. Відповідно до плану заходів на 2019–2023 роки було передбачено придбання та переведення в режим постійної готовності 2 вертольотів, але фінансування зазначеного проєкту в бюджеті не передбачено. Незважаючи на значні зміни в законодавстві, затверджений у 2015 році Національний план цивільної безпеки так і не оновлювався.

Також на засіданні Робочої групи **Рахунковим судом Румунії** (пані Міхаела Дойна Войку та Еудженія Янкулуй) були представлені матеріали щодо основних знахідок, висновків та рекомендацій, отриманих в результаті **аудиту «Ефективність та результативність програм і заходів, вжитих для запобігання, подолання та ліквідації наслідків сильного землетрусу в Бухаресті».**

За даними Геологічної служби США, щорічно на Землі відбувається понад три мільйони землетрусів, що призводить до понад 8000 землетрусів на день або по одному кожні 11 секунд. Деякі землетруси люди не відчувають, інші мають руйнівні наслідки.

Загальною метою аудиту була оцінка ефективності та результативності програм і заходів, вжитих для запобігання, втручання та усунення наслідків землетрусу в муніципалітеті Бухареста (період 2014–2020 роки). Аналіз природних явищ вказує на певну циклічність основних сейсмічних явищ у районі Вранча і розташування Бухареста на сейсмічній карті поблизу зони розриву, а це найбільша багатонаселена територія в країні.

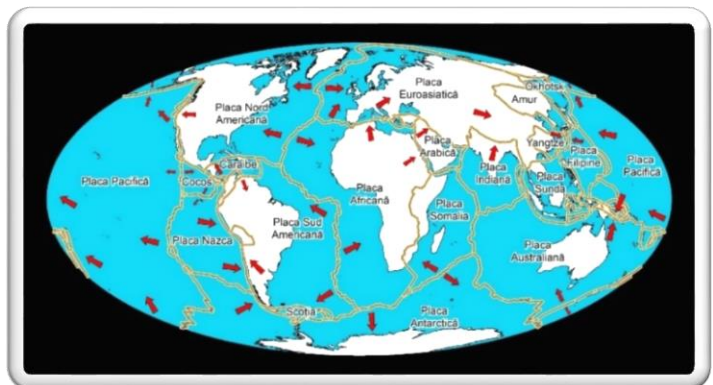

Рис. 3. Основні літосферні (тектонічні) плити та їх поточні напрямки руху (позначено стрілками)

Аудитом ефективності сформульовані рекомендації щодо вдосконалення системи управління ризиками землетрусів.

У 2017 році під час засідання Робочої групи Аудиторський суд Румунії підписав спільну позицію з БОА Турецької Республіки та Італійської Республіки щодо співпраці під час проведення аудиторських дій, пов'язаних із землетрусом. Територія Вранча в Румунії є місцем перетину трьох тектонічних плит із 7 глобальних – Східноєвропейської плити, Внутрішньоальпінської субплити та Моезійської субплити. Через це та враховуючи спосіб поширення сейсмічних хвиль, можливі наслідки не однаково відчуються по всій Румунії.

Румунія почала реалізацію цілей у сфері управління ризиками стихійних лих, встановлених на рівні ООН, а також програм, розроблених на рівні НАТО, ЄС. Однак імплементація на національному рівні зобов'язань, взятих на міжнародному рівні, особливо через Хіозьку рамкову програму дій (2005–2015 роки) і Сендайську рамкову програму (2015–2030 роки), була лише частково досягнута протягом останніх 10 років.

Існують значні прогалини в процесі стратегічного планування та недоліки в міжвідомчій координації застосування основних стратегій, що впливають на всю систему управління ризиками землетрусів. Реалізація Сендайської рамкової програми дій здійснюється через Національну платформу зі зменшення ризику стихійних лих (PNRRD).

Національна платформа зі зменшення ризиків стихійних лих була створена як міжгалузевий консультативний національний орган з створення стратегій і програм щодо зменшення ризику лиха. Національна стратегія запобігання надзвичайним ситуаціям є основним програмним документом, який визначає громадський порядок і безпеку та формулює пріоритетні напрями дій у надзвичайних ситуаціях.

У 2016 році Уряд Румунії прийняв Постанову щодо управління видами ризиків, яка передбачає:

- встановлення видів ризиків;
- визначення відповідальних органів;
- формування напрямів дій відповідальних органів для запобігання, підготовки та реагування на події;
- розподіл допоміжних функцій.

Політика у сфері управління сейсмічними ризиками здійснюється на 5 рівнях, регламентованих національним законодавством:

1. Запобігання – заходи з виявлення, оцінки та зменшення ризиків у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
2. Готовність – попередні заходи та дії для забезпечення можливостей реагування та відновлення.
3. Відповідь – оперативні дії з обмеження та усунення негативних наслідків надзвичайної ситуації до відновлення попереднього нормального стану.
4. Оцінка – встановлення та аналіз наслідків, причин та обставин, які призвели до виникнення надзвичайної ситуації.
5. Відновлення – заходи та дії для поліпшення ситуації, які здійснюються після етапу дослідження.

На кожному етапі процесу управління сейсмічним ризиком, від запобігання до відновлення, є численні недоліки, про що йдеться в Інтегрованому звіті про аудит ефективності, де підсумовано понад 300 висновків та надано 160 рекомендацій щодо дій з аудиту ефективності.

Заходи із запобігання кризовим ситуаціям, цивільний захист, протисейсмічна підготовка населення та органів влади віднесені до категорій

сейсмічного ризику споруд, що є питанням національної безпеки.

Аудит ефективності підтвердив, що профілактика – найслабша ланка в ланцюжку етапів управління сейсмічним ризиком. Підготовка населення та установ до боротьби зі стихійними лихами, спричиненими сильним землетрусом, є сферою, де не докладалися зусилля в останні роки. А швидкість реагування значною мірою залежить від забезпечення

інтегрованої системи взаємодії між різними інституційними структурами.

Отже, обмін досвідом в проведенні аудитів дуже важливий у нашій діяльності, що є шляхом до удосконалення та запорукою ефективного функціонування ВОА. Практично всі країни стикаються з широким спектром катастроф, лих та надзвичайних ситуацій, як спільних, так і притаманних окремим територіям. Сучасні загрози, які виникають, вимагають невідкладних відповідей щодо їхньої сутності, тому необхідність розвитку та вдосконалення навичок у сфері проведення аудиту обумовлена вимогами часу.

Таким чином, у рамках реалізації стратегічної цілі 1 Стратегічного плану «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на професійний розвиток аудиторів» досліджено потреби членів Робочої групи в розробленні методологічних матеріалів, продовжено проведення навчальних заходів, орієнтованих безпосередньо на аудиторів, які здійснюють контрольні заходи у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф, а також обмінюються досвідом та кращою практикою між аудиторами з питань проведення аудитів у цій сфері.

Як наслідок, реалізація завдань Робочої групи в подальшому вимагає консолідації зусиль всіх членів та спостерігачів групи для напрацювання ефективних практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф.

2.2. Стратегічна ціль 2 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на попередження виникнення катастроф і мінімізацію відповідних загроз» (Крок 2 «ВПЕРЕД»)

У 2022 році, у рамках виконання завдання **2.2. «Розробка методологічних підходів до проведення аудитів та напрацювання рекомендацій для ВОА, спрямованих на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф, внаслідок форс-мажорних обставин»**

У рамках даної стратегічної цілі зусилля ВОА-членів робочої групи будуть сфокусовані на дослідженні питання попередження техногенних та природних катастроф, визначення найактуальніших зон ризиків їх виникнення, максимізації привернення уваги урядів до ідентифікованих проблем, а також розробки та надання вищими органами аудиту ефективних рекомендацій щодо їх розв'язання.

Реалізація даної стратегічної цілі є внеском у досягнення Стратегічної цілі EUROSAI «Допомога ВОА у використанні нових можливостей і вирішення нових проблем шляхом сприяння розвитку їх інституційного потенціалу»

стратегічної цілі 2, під час VIII щорічного засідання групи проведено пленарну сесію на тему **«Катастрофи, викликані форс-мажорними обставинами – оцінка ймовірних втрат та мінімізація негативних наслідків: виклики для ВОА»**.

Для позначення форс-мажорних обставин використовують різні назви: **«форс-мажорні обставини», «обставини непереборної сили», «форс-мажор»**, але всі ці терміни є однаковими за змістом. Форс-мажорні обставини поділяють на три групи:

1) **природні явища**, що мають стихійний характер (епідемія, сильний шторм, циклон, ураган, торнадо, буревій, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, град, заморозки, замерзання моря, проток, портів, перевалів, землетрус, блискавка, пожежа, посуха, просідання й зсув ґрунту, інші стихійні лиха тощо);

2) надзвичайні (екстремальні) ситуації в громадському житті

(загроза війни, збройний конфлікт або серйозна погроза такого конфлікту, включаючи але не обмежуючись ворожими атаками, блокадами, військовим ембарго, дії іноземного ворога, загальна військова мобілізація, воєнні дії, оголошена та неоголошена війна, дії суспільного ворога, збурення, акти тероризму, диверсії, піратства, безлади, вторгнення, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, експропріація, примусове вилучення, захоплення підприємств, реквізиція, громадська демонстрація, блокада, страйк, аварія, протиправні дії третіх осіб, пожежа, вибух);

3) заборонні дії (акти) держави

(запровадження комендантської години, карантину, тривалі перерви в роботі транспорту, регламентовані умовами відповідних рішень й актами державних органів влади, закриття морських проток, ембарго, заборона (обмеження) експорту/імпорту тощо).

Цей перелік обставин не є вичерпним.

Зазначимо, що **з першою групою форс-мажорних обставин, а саме природних явищ, що мають стихійний характер, ВОА мають справу постійно.** Членами Робочої групи неодноразово проводилися аудити в сфері попередження і ліквідації наслідків затоплень, повеней, землетрусів, лісових пожеж тощо.

Зокрема, базуючись на наявному досвіді та з метою надання допомоги вищим органам аудиту в підвищенні якості здійснення аудитів у сфері запобігання та ліквідації наслідків катастроф, в рамках діяльності спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, розроблені **Рекомендації кращої практики здійснення аудитів**

коштів, виділених на попередження й ліквідацію наслідків катастроф, що затверджені IX Конгресом EUROSAI в 2014 році.

У подальшому, в 2020 році розроблено **Рекомендації кращої практики здійснення аудитів у сфері попередження і ліквідації наслідків затоплень**, які логічно доповнили та конкретизували вищезазначені Рекомендації.

Метою цього документа є допомога вищим органам аудиту в підвищенні якості здійснення аудитів з питань попередження і ліквідації наслідків затоплень шляхом вибору, узагальнення й поширення кращої практики здійснення аудитів у цій сфері.

Водночас з іншими двома групами форс-мажорних обставин ВОА стикнулися лише в останні роки. Це зумовлює необхідність розробки керівництва з аудитів та напрацювання практичних рекомендацій для ВОА, спрямованих на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф, внаслідок форс-мажорних обставин.

Так, на сьогодні в цивілізованому світі, мабуть, немає людини, яка б не знала про жахливий перебіг подій, спричинених поширенням планетою пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19), яка увійде в історію людства не лише через системність і непередбачуваність впливу на організм людини, а й через стрімке глобальне поширення у людській спільноті. Це, на жаль, викликало серйозну кризу в усіх без винятку сферах життя: економіці, політиці, медицині, соціальному забезпеченні, міжнародних відносинах тощо.

При цьому вплив вірусу COVID-19 на навколишнє середовище є зовсім неоднозначним. Вважається, що хоч пандемія і поліпшила умови довкілля, зокрема, поліпшила стан атмосферного повітря, проте є й такі чинники, які негативно вплинули на ситуацію у світі. Зокрема, в ООН вважають, що 75 відс. пластику, виготовленого для боротьби з коронавірусом, стануть відходами, що потраплять на звалища та в океан.

В останні десятиліття світ стикався з чималою кількістю локальних і глобальних криз. Проте жодна з попередніх криз не була настільки глибокою та системною, як криза, яку викликала пандемія Covid-19. Реальні наслідки цієї кризи можна буде оцінити тільки пост-фактум, але вже зараз зрозуміло, що економічні втрати будуть вкрай серйозними. В цих умовах класичний функціонал аудиту підлягає перегляду.

Відтак питання проведення аудитів, пов'язаних з пандемією COVID-19 та її наслідками, **стали новими в робочих планах ВОА та новим викликом.**

Як показало опитування, окремими членами Робочої групи (зокрема, ВОА Республіки Албанія, Республіки Болгарія, Грузії) проведено ряд аудитів, пов'язаних з пандемією COVID-19, що може скласти основу для розробки кращої практики проведення аудитів спрямованих на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків пандемії.

Події цього року, що відбуваються в Україні, відносяться до другої групи форс-мажорних обставин, – це надзвичайні (екстремальні) ситуації в громадському житті (війна). Вони також **спричиняють нові виклики для ВОА**, зокрема, як для України, яка є безпосереднім учасником цих подій, так для інших ВОА – країн, які надають допомогу Україні та братимуть участь в її відбудові, так і для решти, які щоденно відчують на собі наслідки цієї війни.

Жахлива військова агресія Російської Федерації фактично спричинила та створила значні ризики для **виникнення низки катастроф, зокрема:**

- **продовольчої катастрофи**, що знищить життя людей, які знаходяться далеко за межами поля бою;
- **гуманітарної катастрофи**. Військова агресія Російської Федерації проти України спричиняє величезну гуманітарну кризу. За оцінками Світового банку, понад 12 мільйонів українців стали переселенцями, а понад 13 мільйонів потребують термінової гуманітарної допомоги. Травма, яку зазнало населення, матиме тривалі наслідки;
- **екологічної катастрофи**. Широкомасштабне російське вторгнення в Україну створило численні екологічні ризики, які загострюються і загрожують збільшенням кількості жертв серед населення. Війна вже призвела до тисяч жертв, у тому числі дітей, та серйозної шкоди для економіки, інфраструктури, довкілля та природної спадщини України.

До цього всього ще додалася **загроза ядерної катастрофи** в Україні. Ризики, пов'язані з атомною енергетикою, нам наглядно демонструє Чорнобильська електростанція, місце мабуть найстрашнішої та наймасштабнішої радіоактивної аварії в історії і, безперечно, найсумнішої.

Це далеко не всі катастрофи, які спричиняються цією війною, яка вже зумовила низку проблем для довкілля в Європі, і в перспективі загрожує ще більшими.

У зв'язку з цим існує необхідність об'єднання зусиль ВОА щодо належної оцінки глобального впливу війни, оцінки збитків, спричинених війною, та вироблення для урядів наших держав рекомендацій щодо оптимальних шляхів подолання цієї кризи.

Також необхідно зрозуміти обсяг втрат країни в усіх сферах, який розмір прямих і непрямих збитків, чи повністю вони оцінені та підраховані.

Слід зазначити, що ВОА самостійно не здійснюють облік та розрахунків збитків, це віднесено до повноважень спеціальних установ та організації. **Проте ВОА мають оцінити** методи та методики, порядки щодо визначення збитків, їх повноту та всеохоплюваність, у тому числі шляхом залучення експертних оцінок.

Крім того, ВОА **необхідно визначити спільні підходи** до проведення аудитів щодо допомоги, яка надається для протистояння військовій агресії.

Ми провели опитування (анкетування) серед членів Робочої групи про зацікавленість ВОА в участі з розроблення методології аудиту втрат і збитків внаслідок військових конфліктів, за результатами якого три ВОА висловили зацікавленість в участі з розроблення зазначеної методології і нових підходів та в обміні знаннями.

Об'єктивність застосованих державними органами механізмів фіксації втрат, методики їх підрахунку, неупередженість та верифікація важливі як для українського суспільства, так і для всіх ВОА.

Таким чином, постає необхідність в розробці методологічних підходів до проведення аудитів та напрацювання рекомендацій для ВОА, спрямованих на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф, внаслідок форс-мажорних обставин. Окрема увага має бути приділена керівництву з аудиту для ВОА щодо оцінювання збитків, завданих внаслідок збройних конфліктів міжнародного характеру/збройних агресій. Йдеться не тільки про Україну, а про розробку універсального керівництва з

аудиту, яке могла б використовувати будь-яка держава, що потерпіла внаслідок війни.

Це є новим викликом для ВОА, тому ми вважаємо за доцільне рухатись у напрямку посилення співпраці Робочої групи в питаннях визначення мети та стратегій таких специфічних аудиторських завдань, обсягу та глибини досліджень, що мають виконувати аудитори, а також щодо вироблення ефективних рекомендацій задля відновлення у громадян відчуття справедливості та захищеності.

В рамках виконання **завдання 2.3. «Запровадження моніторингу зусиль урядів, спрямованих на попередження природних катастроф»** стратегічної цілі 2 здійснюється розроблення **спільного положення про співпрацю при проведенні координованого аудиту «Готовності урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків».**

Сучасний стан розвитку суспільства характеризується тенденціями зростання втрат людей і шкоди територіям, що спричиняються небезпечними природними явищами, промисловими аваріями і катастрофами. Ризики надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру постійно зростають, що суттєво впливає на всі сфери суспільного життя. Адже їхні **руйнівні наслідки значно гальмують сталий економічний розвиток**, збільшуючи витрати на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, завдаючи соціальних, культурних та екологічних збитків.

Забезпечення адекватного захисту населення й територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, гарантованого рівня безпеки особистості, суспільства та держави **є одним із найважливіших завдань державної політики у сфері цивільного захисту.** Вирішення цієї проблеми неможливе без використання досвіду інших країн і міжнародного співробітництва у сфері запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій.

У зв'язку з цим важливим завданням для ВОА є запровадження моніторингу дій урядів, спрямованих на попередження природних катастроф, шляхом проведення координованого аудиту, національних аудитів у цій сфері та вироблення спільних дієвих рекомендацій для наших урядів. Раніше ми анонсували проведення у 2024 році масштабного

координованого аудиту «Готовності урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків».

Мета міжнародного координованого аудиту – оцінити дієвість національних систем забезпечення безпеки населення, навколишнього природного середовища, об'єктів та споруд і уникнення або зменшення ризиків можливих катастроф у країнах ВОА – учасницях міжнародного аудиту, а також надати спільні рекомендації урядам щодо підвищення ефективності їх діяльності з метою захисту населення і територій від катастроф у мирний час та в особливий період, забезпечення готовності сил і засобів до дій, спрямованих на запобігання їм і реагування на катастрофи.

Велике значення має проведення превентивних заходів з метою запобігання катастрофам або зменшення їх наслідків. Втрати людей та матеріальні збитки будуть меншими, якщо більш ефективними будуть заходи ліквідації наслідків катастроф та готовності урядів до них, забезпечуючи високу організованість, обґрунтованість, завчасне планування та оперативне реагування державними органами, силами цивільної оборони разом з населенням, яке повинно знати, як поводитися у надзвичайних ситуаціях, виявляючи організованість, дисципліну і морально-психологічну стійкість.

Отже, 2023 рік є часом для розроблення та погодження спільного положення про співпрацю при проведенні цього аудиту.

У рамках такого аудиту кожен із ВОА – учасників готує матеріали на прикладі напрямку, найбільш актуального для його країни. І чим більше ВОА ми зможемо об'єднати при проведенні цього аудиту та підготовці спільного звіту, тим більш комплексно ми висвітлимо питання готовності до можливих ситуацій надзвичайного характеру, з якими можуть зіткнутися наші країни, та ефективності запобіжних заходів.

За результатами попередньо проведеного в 2021 році опитування щодо тематики та можливої участі членів Робочої групи в міжнародних координованих аудитах більшість ВОА висловили зацікавленість в участі в **координованому аудиті у сфері запобігання та ліквідації наслідків пожеж.**

Рахунковою палатою України, як Головою Робочої групи, **підготовлено проєкт Спільного положення про співробітництво при проведенні міжнародного координованого аудиту збереження лісів від пожеж**, який було направлено членам Робочої групи для розгляду та напрацювання пропозицій.

Метою цього міжнародного координованого аудиту є – оцінити дієвість національних політик в країнах ВОА – учасниць міжнародного аудиту, спрямованих на збереження лісів від пожеж, а також надати спільні рекомендації урядам щодо підвищення ефективності їх діяльності у цій сфері.

Оскільки лісові пожежі призводять до значних екологічних катастроф, сподіваємося, що проведення цього міжнародного аудиту посилить також увагу та обізнаність суспільства, зокрема в частині дотримання правил пожежної безпеки в лісах.

Предметом аудиту визначено:

- діяльність органів влади, спрямовану на здійснення заходів збереження лісів від пожеж, у тому числі у рамках міжнародного співробітництва;
- державні кошти, виділені на цю мету, та порядок їх використання.

Загальними питаннями аудиту визначено:

- продуктивність, результативність, економність та ефективність використання бюджетних (інвестиційних) коштів, спрямованих на діяльність, пов'язану з метою аудиту;
- проведення організаційно-технічних та інших заходів, спрямованих на запобігання виникненню пожеж, обмеження їх розповсюдження, зниження пожежної небезпеки в лісі;
- створення механізмів та своєчасність реагування органів влади у разі виявлення та ліквідації лісових пожеж;
- активність міжнародного співробітництва та повноту виконання положень міжнародних угод, розмір залученої

міжнародної допомоги та міжнародних проєктів, що реалізуються.

Як показало проведене опитування, окремими членами Робочої групи протягом останніх років здійснювались аудити у такій сфері, що дає можливості їм долучитися до цього міжнародного аудиту з матеріалами вже проведених аудитів та розширити коло учасників аудиту, що дозволить інформаційно збагатити майбутній документ та збільшити його корисність для ВОА.

Таким чином, діяльність Робочої групи у 2022 році була спрямована на виконання основних завдань Стратегічного плану на 2021–2024 роки та передбачала вжиття заходів, необхідних для здійснення міжнародних координованих аудитів уже у 2023 році.

Подальша діяльність Робочої групи буде спрямована, в тому числі, на розробку та надання ВОА рекомендацій, отриманих в рамках проведення зазначених міжнародних координованих аудитів, для вжиття відповідними органами заходів, спрямованих на попередження катастроф.

Отже, в 2022 році реалізація Стратегічної цілі 2 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на попередження виникнення катастроф і мінімізацію відповідних загроз» була сфокусована на визначенні найактуальніших зон ризиків виникнення катастроф, необхідності розробки практичних рекомендацій щодо оцінки ймовірних втрат і мінімізації їх негативних наслідків, та ініціюванні проведення аудитів у рамках моніторингу дій урядів, спрямованих на попередження природних катастроф.

2.3. Стратегічна ціль 3 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на ефективну зовнішню комунікацію» (Крок 3 «У СВІТ»)

У рамках виконання завдання **3.1. «Забезпечення більш ефективного інформування зацікавлених сторін про результати діяльності Робочої групи»**

стратегічної цілі 3 Рахунковою палатою, як

Головою Робочої групи, підготовлено розгорнуту інформацію про діяльність Робочої групи за 2021 рік для опублікування у 26 виданні журналу EUROSAI, що сприяє покращенню інформування членів спільноти EUROSAI про результати

У рамках даної стратегічної цілі зусилля ВОА – членів Робочої групи будуть сфокусовані на покращенні зовнішньої комунікації Робочої групи із зацікавленими сторонами, підвищенні поінформованості про її діяльність, а також приверненні максимальної уваги широкої спільноти про проблеми, що перебувають у фокусі діяльності робочої групи

діяльності Робочої групи та привертає увагу до проблем з питань запобігання катастрофам.

Уже декілька років поспіль світ переживає не лише пандемію Covid-19, але і значне зростання кількості природних та техногенних катастроф, аварій та надзвичайних ситуацій різного характеру. У зв'язку з цим вищі органи аудиту не можуть залишатися осторонь тих проблем, які постали перед країнами та урядами.

Основні досягнення Робочої групи представлені Головою Рахункової палати Валерієм Пацканом на 57-му засіданні Керівної ради EUROSAI, яке проходило у вересні в Лісабоні.

У своїй промові він наголосив, що в Європі сьогодні багато катастроф: повені, посухи, масштабні лісові пожежі, але головна з них, безумовно, – військова агресія Російської Федерації проти України.

Діяльність Робочої групи має сприяти урядам різних країн у розробці ефективних механізмів попередження та ліквідації наслідків катастроф для захисту населення та економік наших країн. Тим більше, що масштабна війна, яка триває в Україні, вже спричинила низку проблем для довкілля в Європі, і в перспективі загрожує ще більшими.

Голова Рахункової палати – Валерій Пацкан під час 57-го засідання Керівної ради EUROSAI, 21-22 вересня 2022 року, Лісабон (Португалія)

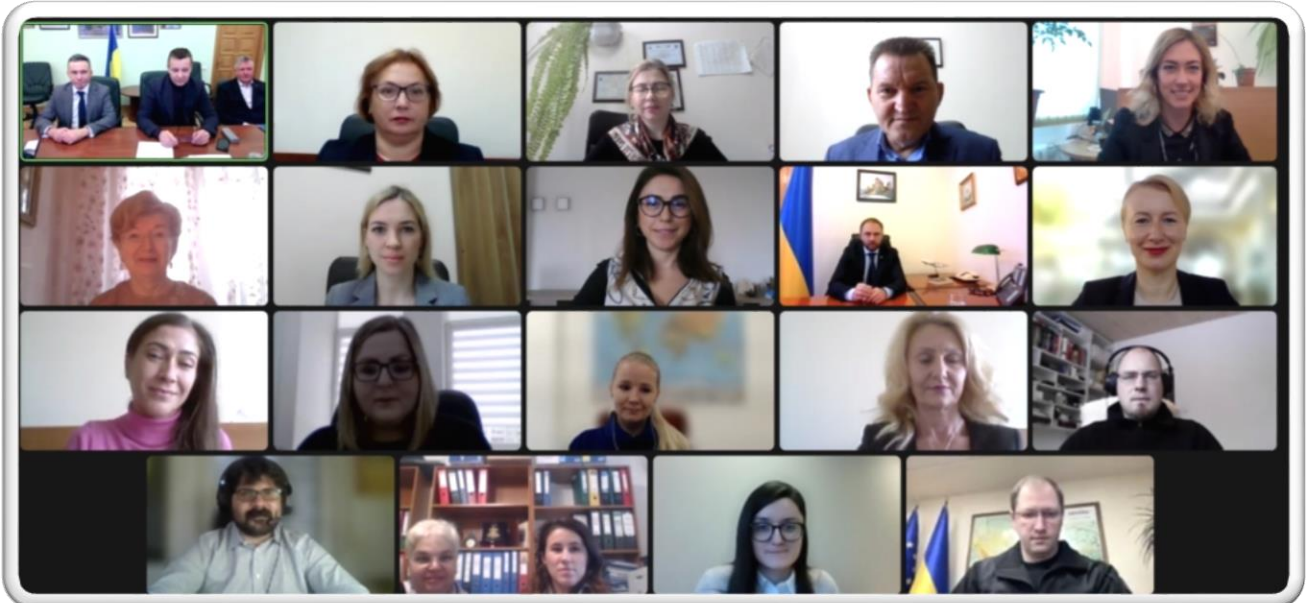

Учасники 57-го засідання Керівної ради EUROSAI, 21-22 вересня 2022 року, Лісабон (Португалія)

Крім того, підготовлено відеозапис про роботу та досягнення Робочої групи, який надіслано БОА Чехії для загального відеозапису щодо діяльності та здобутків EUROSAI.

Таким чином, забезпечено підвищення рівня обізнаності громадськості та міжнародної спільноти щодо діяльності Робочої групи, зокрема стану виконання стратегічних завдань і досягнення стратегічних цілей.

На виконання **завдання 3.2. «Забезпечення підвищення кваліфікації аудиторів, обміну досвідом та кращою практикою, зокрема з питань здійснення аудитів у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф»** стратегічної цілі 3 секретаріатом Робочої групи організовано та проведено чергове **VIII засідання Робочої групи, яке відбулось 22 листопада 2022 року.**

Учасники VIII засідання робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, 22 листопада 2022 року (платформа Zoom)

З огляду на обмеження, спричинені пандемією COVID-19 та воєнним станом, введеним в Україні з 24.02.2022, захід організовано в режимі відеоконференції. У межах заходу відбулась також пленарна сесія на тему «Катастрофи, викликані форс-мажорними обставинами – оцінка ймовірних втрат та мінімізація негативних наслідків: виклики для ВОА» та семінар на тему: «Методологічні підходи до здійснення оцінки втрат від збройних конфліктів».

У засіданні взяли участь 32 учасники з 14 ВОА, а саме: Республіки Албанія, Республіки Болгарія, Грузії, Естонської Республіки, Італійської Республіки, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Республіки Молдова, Республіки Польща, Румунії, Турецької Республіки, Угорщини, України та з Європейської палати аудиторів.

Засідання розпочалося з вітального слова **заступника Голови Рахункової палати Андрія Майснера**. У вступному слові пан Майснер подякував представникам ВОА – членам та спостерігачам Робочої групи за участь у цьогорічному заході. Він звернув увагу учасників на те, в яких умовах знаходиться Україна, яка потерпає від агресивних дій Росії, та до яких катастрофічних наслідків призводить ця війна.

Також він подякував європейським друзям і партнерам за підтримку, яку отримує Україна, за безпрецедентну міжнародну фінансову, технічну, гуманітарну й військову допомогу, що надходить від європейських партнерів до України, а також висловив переконання, що перемога України над країною-терористом має запобігти подальшим катастрофам та негативним наслідкам для всієї Європи.

В засіданні взяв участь запрошений гість – **Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець**.

За словами пана Міністра, Україна вперше у своїй історії зіткнулася з необхідністю обрахунку збитків, нанесених довкіллю через війну, яку розв'язала Росія, а також необхідністю розроблення відповідних методик обрахунку. Під час Конференції ООН зі зміни клімату (COP27) Україною була представлена ініціатива зі створення майданчика для розробки міжнародних методик оцінки збитків заподіяння шкоди навколишньому середовищу від війни. Метою є створення загальноприйнятої методології, яка не лише допомагатиме в підрахунку збитків, але

й виступатиме запобіжником від можливих агресивних дій, що дорого коштуватимуть агресору.

З ліва на право: Михайло ТОЛСТАНОВ,
Віктор БОГУН та Михайло ГАРБУЗ

Модератором заходів виступив **член Рахункової палати Віктор Богун**.

Пан Богун поінформував учасників засідання про діяльність Робочої групи в умовах сучасності та щодо подальших кроків.

Він також нагадав, що з моменту продовження у 2021 році мандату Робочої групи її діяльність здійснювалася з урахуванням особливостей

цього періоду, що вплинуло на формат роботи та проведення заходів групи. Головними чинниками цього стали, зокрема, пандемія Covid-19 та, безумовно, військова агресія Російської Федерації проти України.

До проведення семінару були **залучені міжнародні експерти**, зокрема:

Інгуна Судраба, керівник групи проекту «Зміцнення можливостей зовнішнього аудиту відповідно до міжнародних стандартів» (EU4ACU), генеральний аудитор Латвії в 2004–2013 роках, з презентацією на тему «Аудит оцінки шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації».

Проект «Зміцнення потенціалу зовнішнього аудиту в Україні відповідно до міжнародних стандартів» дозволить Рахунковій палаті вийти на новий професійний рівень і удосконалити аудит в Україні.

Владислава Грудова, співкерівник проєкту «damaged.in.ua» Київської школи економіки, член робочої групи «Аудит збитків від війни» Національної ради з відновлення України від наслідків війни, з доповіддю на тему «Збитки, втрати та методологія оцінки».

В Україні з лютого 2022 року, початку війни, засновано проєкт Росія заплатить/damaged.in.ua, який веде KSE Institute (мозковий центр Київської школи економіки) спільно з Офісом президента України, Міністерством економіки України, Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерством інфраструктури України, Міністерством розвитку громад та територій України.

Довідково. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.12.2022 № 1343 Міністерство інфраструктури України перейменовано на Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, до якого приєднано шляхом реорганізації Міністерство розвитку громад та територій.

Мета проєкту – зібрати, зафіксувати та оцінити матеріальні втрати від війни.

Інформація про збитки збирається на основі аналізу свідчень громадян, інформації від уряду, місцевих органів влади щодо втрат та пошкоджень по всій країні, на основі публічних

джерел та завдяки ініціативам з оцифрування високоточних знімків з дронів.

Зібрані дані використовуватимуться для фіксації злочинів, як докази в судах, для відшкодування індивідуальних компенсацій та репарацій від Російської Федерації.

Марина Шимкус, начальник Департаменту екологічної експертизи Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, з доповіддю на тему «Шкода довкіл्लю

України внаслідок збройного конфлікту: методології оцінки шкоди, екологічні компоненти, подальші кроки».

З перших днів війни Міндовкілля та підпорядковані органи державної влади почали роботу над документуванням завданої довкіллю шкоди. Через російську військову агресію служби Міндовкілля фіксують зростання викидів у атмосферне повітря, забруднення ґрунтів та водних ресурсів.

Олексій Дорогань, генеральний директор Офісу кращого регулювання (BRDO), співзасновник коаліції «RISE Ukraine», з презентацією на тему «Побудова цифрової інфраструктури для управління, моніторингу та аудиту реконструкції України».

Офіс ефективного регулювання BRDO – це незалежний експертно-аналітичний центр, ключовий майданчик об'єднаних реформаторських організацій, які мають спільні цінності для реалізації змін. Офіс створений 2015 року як неурядова неприбуткова організація для допомоги уряду в проведенні середньо- та довгострокових економічних реформ для покращення бізнес-середовища в умовах політичної нестабільності.

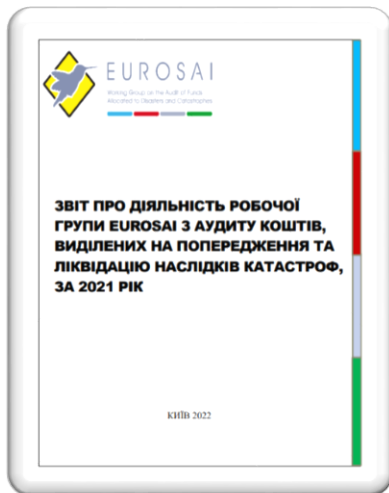
Офісом ефективного регулювання BRDO у співпраці з коаліцією «RISE Ukraine» розробленою концепцію Електронної системи управління відбудовою – це система збору, обробки, систематизації та відображення інформації про проєкти відбудови.

Таким чином, залучення міжнародних експертів сприяє підвищенню кваліфікації аудиторів та розширенню їх знань, що значно підвищує рівень їх професійної діяльності та імідж ВОА.

Отже, діяльність Робочої групи у рамках досягнення стратегічної цілі 3 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на ефективну зовнішню комунікацію» була сфокусована на покращенні зовнішньої комунікації Робочої групи із зацікавленими сторонами та підвищенні поінформованості про її діяльність.

3. ВИКОНАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ПОПЕРЕДНЬОГО ЗВІТУ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ РОБОЧОЇ ГРУПИ EUROSAI З АУДИТУ КОШТІВ, ВИДІЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ

Рішенням Рахункової палати від 26.01.2022 № 1-2 схвалено

Звіт про діяльність робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, за 2021 рік, підготовлений з метою його направлення керівним органам EUROSAI відповідно до Загальних процедур виконання Стратегічного плану EUROSAI на 2017–2024 роки.

Зокрема, в Звіті надано низку рекомендацій відповідним структурним підрозділам апарату Рахункової палати в частині вжиття необхідних заходів щодо забезпечення ефективної діяльності Робочої групи у 2022 році.

На виконання зазначених рекомендацій:

- включено до пріоритетів міжнародного співробітництва Рахункової палати на 2022 рік заходи у межах діяльності Робочої групи;
- забезпечено виконання Стратегічного плану Робочої групи на 2021–2024 роки;
- організовано проведення навчального семінару у рамках Робочої групи у 2022 році;
- направлено листи ВОА-членам Робочої групи з пропозицією взяти участь у міжнародних координованих аудитах збереження лісів від пожеж і попередження та ліквідації наслідків землетрусів;
- підготовлено проєкт Спільного положення про проведення координованого аудиту збереження лісів від пожеж (з орієнтовним терміном проведення у 2023 році);
- продовжено практику залучення незалежних експертів/консультантів з питань катастроф до заходів, що проводяться у межах діяльності Робочої групи;

- забезпечено оперативне висвітлення інформації про діяльність Робочої групи на її вебсторінці;
- активізовано співпрацю з БОА Чеської Республіки, як Головою EUROSAI та членом Робочої групи, з питань популяризації інформації про діяльність Робочої групи на рівні EUROSAI.

Проте **несприятлива ситуація з пандемією COVID-19 та режим воєнного стану, введений в Україні з 24.02.2022 у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України**, спричинили ряд обмежень, які суттєво вплинули на можливість проведення заходів у рамках Робочої групи та не дозволили реалізувати комунікацію в повному обсязі. Зокрема:

- з об'єктивних обставин не опрацьовано спільно з БОА Румунії питання організації та проведення VIII засідання Робочої групи у м. Бухарест (Румунія), засідання проведено в режимі онлайн;
- у травні 2022 року відмінено проведення VI Міжнародної спільної конференції EUROSAI-ARABOSAI, відповідно не опрацьовано питання активізації співпраці Робочої групи з робочими групами та/або БОА-членами ARABOSAI та напрямків такого співробітництва.

Водночас питання моніторингу дій країни, пов'язаних з виконанням Порядку денного ООН у сфері сталого розвитку на період до 2030 року, в частині, що стосується попередження та ліквідації наслідків катастроф, а також активізації співпраці з робочою групою INTOSAI з Цілей сталого розвитку та ключових показників сталого розвитку, вимагає перегляду пріоритетів у зв'язку з подіями, що сталися на початку цього року, зокрема війною в Україні.

Отже, навіть за умов непередбачуваних обставин, спричинених як війною в Україні, так і пандемічною ситуацією в світі, рекомендації попереднього звіту про діяльність Робочої групи в цілому виконані, вжито необхідних заходів для забезпечення її діяльності та реалізації основних завдань, запланованих на 2022 рік.

З урахуванням цього та з метою реалізації місії Робочої групи, досягнення цілей, визначених Стратегічним планом Робочої групи на 2021–2024 роки, а також з огляду на результати обговорень під час VIII засідання Робочої групи та анкетування

про можливість долучення ВОА до розробки практичних рекомендацій, спрямованих на оцінку ймовірних втрат та мінімізацію негативних наслідків катастроф, у 2023 році діяльність Робочої групи буде сфокусована на таких заходах:

- оскільки у 2022 році через воєнний стан не вдалося організувати семінар за тематикою попередження та ліквідації наслідків пожеж в рамках Робочої групи, є доцільним проведення окремого навчального семінару в I половині 2023 року за темою, яка відповідає темі наступного координованого аудиту, що проводитиметься в рамках Робочої групи;

- з урахуванням зацікавленості ВОА буде підготовлено проєкт Спільного положення про проведення міжнародного координованого аудиту *«Готовності урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків»*, яке буде надіслане членам Робочої групи на початку 2023 року (підписання в режимі надання електронних підписів керівників ВОА-учасників);

- з урахуванням зацікавленості ВОА буде розпочата робота щодо розробки:

- керівництва з аудиту оцінювання збитків, завданих внаслідок збройних конфліктів міжнародного характеру/збройних агресій;

- практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф;

- з урахуванням зацікавленості ВОА буде розпочато роботу щодо проведення аудиту та підготовки спільного звіту про результати міжнародного координованого аудиту збереження лісів від пожеж;

- буде продовжено комунікацію з ВОА-членами Робочої групи та зовнішніми експертами з питань її діяльності, пошуку нових актуальних напрямів для співробітництва між учасниками групи та обміну досвідом щодо питань попередження і ліквідації наслідків катастроф.

Таким чином, **діяльність Робочої групи у 2023 році буде охоплювати основні завдання Стратегічного плану на 2021–2024 роки та передбачає заходи, необхідні для здійснення міжнародних координованих аудитів уже у 2023 та 2024 роках.**